

Aan de commissie WIOSSAN

Geachte leden,

Aanleiding

Op 15 januari 2021 heeft DENK schriftelijke vragen gesteld met als titel 'Een einde aan oneerlijke voorselectie en wachtlijsten op basisscholen – centraal inschrijfsysteem' (21bb571). Bij de beantwoording van de deze vragen (21bb1218) heb ik toegezegd om een onderzoek uit te laten voeren naar hoe het beleid en de praktijk van aanmelden en inschrijven eruitziet bij basisscholen in Rotterdam. Punt van aandacht daarbij is of er sprake is van een gelijk speelveld voor ouders bij de wettelijke inschrijving van hun kind op 3-jarige leeftijd en bij zij-instroom. Dit onderzoek is uitgevoerd door het Landelijke Kenniscentrum Gemengde Scholen. De definitieve versie van het rapport treft u als bijlage aan.

Het onderzoek heeft een rijk beeld opgeleverd van de praktijk van aanmelden op basisscholen in Rotterdam. Het stemt mij positief om te lezen dat de geïnterviewde schoolleiders veel betrokkenheid tonen bij het realiseren van een gelijk speelveld voor ouders. Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat er nog werk aan de winkel is, met name rondom eenduidige informatievoorziening richting ouders/verzorgers met betrekking tot het aanmeldproces voor de basisschool. Samen met de schoolbesturen wil ik mij ervoor inzetten om dit te verbeteren.

In deze brief zal ik eerst ingaan op de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van het onderzoek. Vervolgens geef ik aan hoe ik, samen met de schoolbesturen die deel hebben genomen aan het onderzoek, met deze aanbevelingen aan de slag ga om een gelijk speelveld voor ouders te realiseren.

Aanpak onderzoek centraal aanmeldbeleid

Het onderzoek geeft antwoord op de vraag "Hoe ziet het beleid en de praktijk van aanmelden en inschrijven eruit bij basisscholen in Rotterdam en is er daarbij sprake van een gelijk speelveld voor ouders bij de wettelijke inschrijving van hun kind op 3-jarige leeftijd en bij zij-instroom?".

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is een documentanalyse uitgevoerd bestaande uit een website-analyse van de informatievoorziening rondom aanmelden van de leerlingen op de websites van *alle* Rotterdamse basisscholen (167 in totaal) en een analyse van de beleidsdocumenten van de *deelnemende* schoolbesturen.¹ Met deze documentenanalyse is het beleid van alle Rotterdamse basisscholen (167 in totaal) inzake aanmelden, toelaten en inschrijven in kaart gebracht. Daarnaast is de praktijk van het aanmeldproces onderzocht aan de hand van interviews met schooldirecteuren en ouders van negentien geselecteerde scholen in zes wijken.²

Gesprek deelnemende schoolbesturen

Op basis van de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek ben ik met de schoolbesturen die hebben deelgenomen aan het onderzoek, in gesprek gegaan. In dit gesprek bleek dat de schoolbesturen positief staan tegenover gezamenlijk optrekken met de gemeente om een gelijk speelveld onder ouders verder te bevorderen. Het meeste heil wordt gezien in het bundelen van krachten als gemeente en schoolbesturen om tot een heldere informatievoorziening richting ouders te komen. Daarmee dragen we bij aan versterking van de informatiepositie van ouders bij vragen en zorgen rondom het aanmeldproces. In het gesprek met de schoolbesturen hebben we ook kort stilgestaan bij (onderwijs)segregatie als maatschappelijk probleem. Wij zijn ons ervan bewust dat de implementatie van de aanbevelingen uit het onderzoek naar het aanmeldbeleid geen oplossing vormt voor alle facetten van de complexe problematiek rondom (onderwijs)segregatie. Toch ben ik ervan overtuigd dat we met de uitvoering van de aanbevelingen over communicatie en gelijkvormige en eenduidige informatie een goede eerste stap zetten met elkaar.

Het gesprek over het onderzoek ga ik nog breder voeren met de schoolbesturen die niet hebben deelgenomen aan het onderzoek met als doel om de samenwerking te verbreden over de hele stad. Deze gesprekken vinden plaats voor de zomervakantie.

Conclusies en aanbevelingen onderzoek

Hieronder ga ik in op de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van het onderzoek, waar ik samen met de schoolbesturen mee aan de slag zal gaan. Ik heb ervoor gekozen om de focus te leggen op de aanbevelingen die in de gezamenlijke invloedssfeer van de gemeente en schoolbesturen liggen en waarmee we concrete stappen kunnen zetten in de versterking van een gelijk speelveld voor alle ouders. De versterking en monitoring van de informatiepositie van ouders is bij uitstek een terrein van invloed van zowel de gemeente als de schoolbesturen. Daarom zet ik samen met de schoolbesturen in op de implementatie van de daarmee samenhangende aanbevelingen.

1. *Informatievoorziening*: er is ruimte voor verbetering voor wat betreft de informatievoorziening richting ouders. Daarom wordt aanbevolen dat de websites van alle basisscholen heldere, gelijkvormige en transparante informatie bevatten over het proces van aanmelden, toelaten, inschrijven en plaatsen.

¹ Er hebben vijf schoolbesturen meegedaan aan dit onderzoek, te weten: Stichting BOOR, RVKO, Kind en Onderwijs, PCBO en de Van Oldenbarneveltschool.

² De betreffende wijken zijn geselecteerd op basis van gegevens van het CBS over de achterstandsscores van de scholen (waarin het opleidingsniveau van de ouders is meegenomen) en de resultaten van de segregatiemonitor PO uitgevoerd door de afdeling Onderzoek en Business en Intelligence van de gemeente (OBI). Hieruit zijn 6 wijken naar voren gekomen waarin de populatie op school in de wijk een *grotere of kleinere* kans heeft op een onderwijsachterstand dan de populatie die woont in de wijk.

2. Daarnaast wordt aangeraden gebruik te maken van meerdere communicatiekanalen bijvoorbeeld via partners in de wijk en de gemeente.

Gezien de duidelijke conclusie dat 141 websites (van 167 in totaal) van scholen onvoldoende informatie bevatten over het proces van aanmelden en inschrijven voor de instroom van groep 1 en de zij-instroom, zal hier als eerste mee aan de slag worden gegaan. Samen met de scholen/schoolbesturen stellen wij één standaardtekst op over de aanmeldprocedure voor de basisscholen en gebruiken we deze tekst ook in de communicatie richting ouders. Daarnaast ga ik de brief die vanuit de gemeente richting ouders wordt verzonden -wanneer hun kind bijna drie jaar is-, verbeteren. De eerste stap richting het onderwijs is een belangrijke overgang voor de ouders en hun kind. Daarom ga ik deze brief tijdiger versturen met daarbij een schets van het scholenaanbod in de stad. Ook zal ik daarin de wettelijke aanmeldleeftijd van drie jaar en de wettelijke termijnen voor de school om te reageren op de aanmelding (binnen zes weken met een mogelijke verlenging met vier weken) benadrukken.

3. *Deskundigheid bevorderen:* met name over de wettelijke kaders van het aanmeldproces bij alle betrokken professionals.

De wettelijke kaders rondom het aanmelden en inschrijven van de leerlingen blijken uit het onderzoek niet altijd even duidelijk te zijn voor alle betrokkenen. Daarom gaan wij inzetten op de kennisverbreding rondom de wettelijke kaders van het aanmeldproces, in het bijzonder omdat deze een belangrijke waarborg bieden voor een gelijk spelveld voor ouders. Eén van de schoolbesturen organiseert voor hun scholen bijvoorbeeld masterclasses over de wettelijke verplichtingen rond het aanmeldbeleid in relatie tot passend onderwijs. Dit soort goede voorbeelden wil ik breder stimuleren, daarover ga ik verder in gesprek met alle schoolbesturen in de sectorkamer.

4. *Monitoring en evaluatie:* organiseer monitoring en evaluatie van beleid en bespreek als schoolbesturen en gemeente samen hoe segregatie kan worden verminderd.

Wettelijk geldt de verplichting om jaarlijks een gesprek te voeren tussen de gemeente en de schoolbesturen over het terugdringen van segregatie (artikel 161(1) Wet op het Primair Onderwijs). In Rotterdam wordt dit gedaan in de sectorkamers. Dit onderzoek geeft aanleiding en handvatten om meer vorm te geven aan het gesprek. Zo kan de informatievoorziening op websites en andere communicatiekanalen een standaard gespreksonderdeel worden, aanvullend op de segregatiemonitor po en vo die sinds schooljaar 2019/2020 wordt uitgevoerd in Rotterdam. Op basis van deze informatie kunnen de gemeente en de schoolbesturen het beleid evalueren en waar nodig bijsturen.

Naast de bovengenoemde aanbevelingen adviseert het Landelijke Kenniscentrum Gemengde Scholen om op schoolbestuurlijk niveau aanvullend beleid te ontwikkelen met betrekking tot de aanmeldprocedure. In het verlengde daarvan wordt gesuggereerd om de inzet van een gezamenlijk aanmeldbeleid, postcodebeleid en/of dubbele wachtlijsten te overwegen.

De aanbevelingen zijn door mij besproken met de schoolbesturen. Wij menen dat de interviews met de deelnemende schooldirecteuren en ouders en het gesprek met de deelnemende schoolbesturen momenteel onvoldoende aanknopingspunten bieden voor de implementatie van een gezamenlijk aanmeldbeleid.

Bovendien blijkt in andere steden, die een gezamenlijk aanmeldbeleid hebben ingevoerd, onvoldoende dat het bijdraagt aan de vermindering van segregatie en het bevorderen van een gelijk speelveld onder ouders.

Overigens is het aan scholen en schoolbesturen zelf om te beslissen over de inzet van dubbele wachtlijsten en/of postcodebeleid. Uiteraard kan de gemeente daarover een standpunt innemen. Zoals gezegd zie ik daartoe momenteel onvoldoende aanleiding. Ouders zelf hebben ook een rol in dit speelveld, sowieso door de vrije schoolkeuze, maar ook door ouderinitiatieven zoals bijvoorbeeld bewust met een groep ouders kiezen voor een buurtschool waardoor de diversiteit van de leerlingenpopulatie toeneemt. In de praktijk blijkt het vaak een kwestie van een lange adem om met dergelijke initiatieven een lange termijneffect te bereiken.

De focus van de uitvoering van de aanbevelingen die nu voorliggen, ligt voor mij echter op onderdelen waar de gemeente en schoolbesturen direct zelf invloed op hebben en dat is voornamelijk inzetten op het versterken van de positie van ouders, door een heldere informatievoorziening.

Tot slot

Het vergroten van een gelijk speelveld voor ouders rondom het aanmeldbeleid kan bijdragen aan het tegengaan van segregatie. Daarom vind ik het belangrijk dat dit onderzoek is uitgevoerd. Tegelijkertijd is het terugdringen van segregatie geen opgave die het onderwijsveld alleen kan oplossen. Segregatie is een complex maatschappelijk probleem waarvoor samenwerking op meerdere thema's en met meerdere partners nodig is. Bovendien hebben ouders in Nederland de ruimte om te kiezen voor een school die past bij hun eigen overtuiging. Dat heeft geleid tot een divers aanbod aan scholen waardoor veel ouders kunnen kiezen voor een school die past bij hun kind. Deze keuzevrijheid heeft echter een keerzijde, want hij draagt ook bij aan segregatie in het onderwijs. Het vraagt van de gemeente en schoolbesturen in elk geval om samenwerking om ervoor te zorgen dat alle ouders een keuze kunnen maken die past bij hun kinderen. Samen met de schoolbesturen wil ik daarom ouders helpen met eenduidige informatie rondom de aanmeldprocedure, zodat alle ouders in staat worden gesteld zo goed als mogelijk en vanuit dezelfde informatiepositie de schoolkeuze voor hun kind te maken.

Met de uitvoering van de bovengenoemde aanbevelingen zetten wij hierin een goede stap voorwaarts.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping oval shape on the left and a more complex, cursive-like structure on the right, all resting on a horizontal baseline.

S. Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur, Evenementen

Bijlage: Rapport Gelijke Kansen op toegang tot onderwijs